

Dossier

IMMIGRACIÓ

Traficant amb menors

Els coneguts com a MENA s'han convertit en un dels principals problemes de l'administració. Cada mes n'arriben centenars, especialment des del Marroc. Alguns ho fan després de posar-se en mans de màfies per poder entrar a Espanya. Durant els últims mesos, l'ARA ha seguit la història d'alguns d'aquests menors que van triar Catalunya per reconstruir les seves vides

ALBERT LLIMÓS
BARCELONA

Quaranta hores tancats a la cambra d'un camió. A poc a poc l'oxigen s'anava acabant. Els nervis van convertir-se en angoixa. Se sentien asfixiats. La calor era insuportable. Amb un tros de vidre que van trobar entre els cartrons van intentar foradar la goma de les portes per deixar que l'aire entrés a dins. Quan el motor es va apagar, van cridar allò que més temien però que els podia salvar la vida. "Guàrdia Civil!" Finalment, algú ho va sentir i els va treure d'aquell infern. Havien arribat a Europa. Eren a Màlaga.

Així va entrar a Espanya l'Abdullah, un jove marroquí de Nador que perseguia el mateix somni que milers de nois com ell, menors que arriben a les costes espanyoles seguint un futur millor. Aquest any han arribat a Catalunya prop de 2.000 MENA (menors estrangers no acompanyats). La majoria jugant-se la vida passant l'Estret en pasteres a la deriva carregades amb desenes de persones; d'altres, sota els eixos de camions o tancats, com l'Abdullah, en cambres i remolcs.

Molts d'aquests nens es gasten els pocs estalvis que la família ha aconseguit arreplegar per pagar les màfies que els fan creuar la frontera. Màfies d'aquí i d'allà que trafiquen amb ells, comprant silencis de la policia per aconseguir embarcar-los en un viatge en el qual molts perden la vida. Com el cas d'un noi que va morir en amagar-se en la cisterna d'un camió de formigó. Un cop arribats a Espanya, el negoci no s'acaba: sempre hi ha gent disposada a aprofitar-se d'aquests menors desorientats i limitats pel desconeixement de l'idioma.

Durant els últims mesos l'ARA ha parlat amb desenes de MENA que han arribat a Catalunya fugint del seu país. Un fenomen que s'ha convertit en un dels principals problemes per a les diferents administracions, sobrepassades per un volum de nois –el 83% marroquins– que no para de créixer mes rere mes.

El cas que va avançar dimecres la Cadena SER sobre una quinzena de menors instal·lats entre la runa de Can Batlló –robant, inhalant cola i dormint enmig de la brutícia– ha tornat a posar el focus en aquest col·lectiu. Molts es neguen a mantenir-se dins el sistema, s'escapen dels centres que gestiona la direcció general

Ocupes
El cas de Can Batlló s'ha repetit a Ciutat Vella, l'Estació del Nord i la Ciutadella

Denúncia
A alguns nens els pagaven el bitllet per anar a Barcelona els directors dels centres

d'Atenció a la Infància i l'Adolescència (DGAI). El de Can Batlló no és l'únic cas. Fa un parell d'anys, al carrer Beates de Barcelona, es va viure una situació semblant. Entre el juny i l'agost una quinzena de nois van ocupar un pis que estava tapiat. Va ser "horrorós", explica l'Ondina. Robatoris, mobles volant pels aires, una vidriera que va espetegar a l'asfalt llançada des del pis, baralles amb navalles, i alcohol i inhalació de cola cada nit. Hi va haver veïns que aquell any no van marxar de vacances per por: havien intentat fer un forat a la paret per entrar a casa seva. "Van venir 10 gorilles i en una estona eren tots fora", explica un comerciant. L'empresa Desokupa, contractada pel propietari de l'immoble, se'n va encarregar.

La història es repeteix

Casos com aquests es repeteixen periòdicament. Petits grups que s'escapen dels centres i decideixen fer la seva, normalment seguint les ordres de compatriotes més grans. Al l'abril, per exemple, quatre menors dormien a l'hivernacle del Parc de la Ciutadella. Un sac, una manta, una ampolla d'aigua i un parell de bosses de plàstic. Era l'únic que tenien i que havien d'endur-se cada cop que els equips de

neteja del parc els feien fora. Formaven part d'un grup més nombrós que durant els primers mesos de l'any operava a la zona de Ciutat Vella i l'Estació del Nord. Allà, al parc de l'antiga estació, hi va instal·lar un petit campament un grup de MENA que van trobar aixopluc sota un pont del carrer Marina, i que l'Ajuntament va acabar tapiant. Els nois es reunien a la mitjanit darrere una caseta que hi ha dins del parc, i es repartien el que havien robat durant el dia.

Al matí, a les 9, els que dormien a la Ciutadella saltaven la tanca de l'hivernacle i es dirigien cap al centre. Als jardins del Pou de la Figuera (coneguda com a Forat de la Vergonya), al Gòtic, se sumaven a altres compatriotes més grans. Les hores anaven passant asseguts sobre una taula de ping-pong, fumant tranquil·lament, fins a trobar la víctima perfecta. Aquell dia van ser dues turistes joves que arrossegaven les seves maletes. Mentre els MENA observaven, els grans van seguir les noies cap als carrerons del centre. Cada cop més a prop, intentant robar-los, fins que un cotxe patrulla dels Mossos va passar pel costat i els va dissuadir. Van girar cua a l'instant.

Casos com el de Can Batlló, Ciutadella i Beates estigmatitzen un

EL GOVERN NO VOL "POSAR LÍMIT" A LES ARRIBADES

"No hi volem posar límit. El límit és que no volem fer-ho malament", valora la directora general d'Atenció a la Infància i l'Adolescència (DGAIA), Georgina Oliva,

sobre les arribades dels MENA. "No ho fem tot com seria desitjable perquè ens falta informació, malauradament", afegeix Oliva, que reclama al govern espanyol una millora

de la comunicació. Ho exemplifica amb el fet que fa una setmana, en una reunió a Madrid, a l'Estat li constaven 1.000 menors menys dels que acull actualment Catalunya.

1. Un dels joves instal·lats al costat de Can Batlló. PERE VIRGILI
2. Un menor que dormia a l'hivernacle de la Ciutadella. FRANCESC MELCION

col·lectiu vulnerable, amb dinàmiques de carrer que s'arrossegueu des de fa molts anys. Alguns simplement viuen al carrer perquè no tenen res més. De fet, tal com indica un educador d'un centre de Barcelona, "el carrer al Marroc forma part de la casa". Per això, molts cops, des de l'òptica europea és difícil entendre la manera com es comporten aquests menors. D'altres, en canvi, es veuen obligats a passar mesos pels barris perifèrics de Tànger abans de poder saltar a la península Ibèrica. I això acaba pesant en les seves conductes.

És el cas del Rachid, el gran de quatre germans berbers. Va trigar cinc mesos a arribar a Espanya. Mentre estudiava a Alnif, una ciutat a 70 quilòmetres del seu poble, anava veient com "tots els companys del poble marxaven" rumb a Europa. Fotos i més fotos a les xarxes socials que penjaven els seus amics, que veien Espanya com un paradís. De 14 amics del poble que estudiaven a Alnif, 11 van marxar a la Península. El Rachid no va explicar els seus plans de fuga a la família fins que ja era a Tànger. El seu canal d'entrada a Espanya era a través del port de Kssar Sghir, a 50 quilòmetres de la ciutat. Va estar treballant al camp per guanyar diners, mentre provava de pujar en un vaixell. La policia el va agafar i el va acabar deixant anar després d'un parell d'esbatussades. No va defallir. Cada dia ho provava amb un grup d'uns 30 menors – "la majoria consumien drogues" – que malvivien al carrer. Era impossible. I la mare va convèncer el seu pare perquè l'ajudés.

Van pagar 2.000 euros a una màfia que té el cap visible "a Barcelona" i que va repartir els nens en grups de

Què, qui, com

Per què venen a Catalunya?

En molts casos hi ha un efecte crida: els expliquen meravelles. Realitats falses. Relats de joves que volen evitar transmetre sensació de fracàs. Enganyats, doncs, segueixen els passos d'amics o coneguts. El Barça també és un pol

d'atracció. I òbviament aterren a Catalunya conscients que és una de les dues úniques comunitats que atorguen ajudes més enllà dels 18 anys. L'altra és el País Basc: Sant Sebastià i Bilbao també són destins cobejats.

Com arriben? L'exemple d'un centre

Els responsables d'un centre de Barcelona van recollir aquestes històries: per viatjar, tres nois van demanar diners en mesquites de ciutats andaluses on estaven acollits. Dos van venir sota un camió. Un s'ho va pagar treballant a Itàlia i va fer

una ruta poc habitual. Per a tres més el viatge estava inclòs en el preu de la pastera de creuar l'Estret. Un altre va venir amb els pares (ho va amagar per ingressar com a MENA), dos amb familiars i l'últim gràcies als diners d'un oncle de Cartagena.

Quins tipus de joves tenen identificats els educadors?

Quatre grups. Els més autònoms venen de famílies estructurades, amb valors. Per arribar, sovint han fet servir diners de la família i s'hi senten en deute. Un segon grup són autònoms però necessiten acompanyament a causa de l'edat.

Els tercers no tenen interioritzada la cultura de l'esforç i han patit situacions familiars complexes. I els últims tenen problemes psicòtics, de drogoaddicció, d'agressivitat i de dinàmiques de carrer que duen del seu país.

CÈLIA ATSET

10 en diferents cases. La mala mar va frustrar el primer intent. La policia, el segon: el cap policial va demanar massa diners. El tercer dia, vestits com a pescadors, també els van enxampar. Eren 36 nois i van acabar tancats tota una setmana a la fiscalia. No l'alliberaven perquè el Rachid va negar-se a donar la identitat de la seva família per por a represàlies. Fins i tot, alertat pels més veterans, havia esborrat tots els contactes del mòbil i s'havia après els números importants. Li van pegar a la cara, i l'amenaçaven: "O truques al teu pare o et mato". En un altre intent, es va negar a pujar en una barca perquè va veure el neumàtic malmès. Des de la costa, va observar com l'embarcació s'enfonsava pocs metres després de sortir, amb els nois agafant-se a les fustes per no ser engolits per l'aigua.

Viatge amb drogues

Finalment ho va aconseguir. De matinada, en una llanxa amb dos motors plena amb 14 caixes de 30 quilos d'haixix. "Aquell dia no hi havia cap patrulla de militars vigilant". Els suborns els donaven trenta minuts. Eren nou nois que seguien les directrius dels membres de l'organització, tots armats. En algunes bosses hi posaven un GPS per si els enxampaven en alta mar i havien de llançar la droga a l'aigua. Van arribar a un bosc a prop de La Línea de la Concepción. Van descarregar les caixes en una furgoneta, on també van carregar els dos motors de la llanxa. Els traficants – la majoria espanyols – els van fer caminar cap al poble. La policia, que els va enxampar demanant alguna cosa per menjar en una casa, els va derivar a la fiscalia, i d'allà a un centre de menors.

I aquí apareix l'altra màfia: la de persones d'aquí que s'aprofiten d'aquests menors. Un treballador del centre de La Línea va demanar-li 500 euros per dur-lo a Barcelona. El Rachid s'hi va negar. El seu pare ja havia demanat diners a familiars i amics del poble per pagar els 2.000 euros. De La Línea va saltar al cap de dos dies a Còrdova i d'allà a Granada, d'on va fugar-se per anar a Sevilla, on el seu pare tenia un conegut que li va pagar el bitllet a Barcelona. Es va retrobar amb el seu tiet, però els companys de pis no van acceptar que es quedés a dormir. Va haver d'anar a casa d'un cosí, però van veure que l'única solució era entrar en un centre. Inicialment, li van dir que vivís amb el seu cosí, fins que una assistent va intercedir i la DGAIA el va haver d'acceptar.

En dos mesos, el Rachid havia pogut tornar 100 euros al seu pare. No falla mai a les classes i ara viu en un pis a l'Hospitalet amb dos nois més. "Si estudio i parlo idiomes és impossible no trobar feina". Al principi, però, no pensava igual: "Vaig pensar que m'hauria d'haver quedat al poble estudiant. Creia que a Espanya em trobaria diners pel carrer. És el que m'explicaven els amics o el que pensava quan veia nois de 30 anys que arribaven al poble amb un cotxe des

IMMIGRACIÓ

03. Un dels menors a la Ciutat de la Justícia, on la policia els porta perquè siguin identificats. CRISTINA CALDERER
04. Un grup de MENA a la plaça Catalunya amb el passeig de Gràcia. CÈLIA ATSET

PASSA A LA PÀGINA SEGÜENT →→

d'Espanya i et deien: «Què hi fas estudiant aquí?»» El Rachid no explica el mateix als que volen seguir els seus passos. Però no el creuen. A vegades, perquè enviar els fills a Europa és “un projecte de família: som pobres, l'envio a Espanya i el problema ja no el tinc aquí”.

El Rachid té les coses clares. Salluda apressadament els coneguts que hi ha a la plaça Catalunya, asseguts al davant de la botiga Apple, i s'afanya a anar-se'n a un dels cursos que té. Deixa enrere una imatge que forma part ja de l'estampa del centre de la ciutat. Un grup de vint o trenta nois que arriben i se'n van, sempre amb vambes i jaquetes de marca, gorres i auriculars cridaners, aprofitant el wifi de la botiga mentre un parell de guàrdies urbans controlen a poca distància. N'hi ha de totes les edats. Un nen de 12 anys vacil·la els més grans, fins i tot un policia: acaben de detenir un dels nois per robar un mòbil. L'ha atrapat un agent de paisà que els vigila.

A la plaça Catalunya hi ha l'Outman, d'Oujda, al Marroc. Després del periple andalús va acabar a Madrid, on assegura que la directora del centre li va pagar el bitllet de bus per venir a Catalunya. El mateix explica el Mimoun, de Nador. Un fenomen que l'administració i la poli-

cia catalana han identificat en els últims anys, principalment des d'Andalusia, però també des de Madrid. Però tal com ha pogut comprovar l'ARA, es tracta d'una pràctica que també es du a terme a la inversa. Una directora d'un centre català va reconèixer haver pagat un bitllet a un noi per enviar-lo a Almeria.

L'ajut dels compatriotes

En altres casos, l'ajuda –pagada– arriba de compatriotes. És el cas del Mustapha. Va creuar l'Estret, des de Kenitra a Barbate, amb una pastera a canvi de 800 euros. Un cop a Espanya, va estar en quatre centres i en va fugir per les males condicions i perquè hi havia educadors que els pegaven. Fins que va contactar amb un conegut. Va pagar 400 euros perquè el portessin a Barcelona. Un home el va dur de Màlaga a Almeria –va viatjar sol, tot i que el conductor va dir-li que ho feia sovint– i allà, després de fer nit en un pis, va agafar un bus. “Molts dies en pugen tres o quatre”, admet un dels conductors de la línia Almeria-Barcelona.

L'Abdullah, un cop alliberat de la cambra del camió a Màlaga, també va rebre ofertes de desconeguts per poder seguir el seu trajecte. Després de quaranta dies a Torremolinos, va anar a Granada –“Esmorzàvem quatre nens d'un mateix bol”–, on va acabar dormint amb una quinzena de menors més a les portes de la mesquita.

Un noi marroquí es va oferir a portar-los fins a Madrid a canvi de 50 euros cadascun, però van decidir comprar un bitllet de bus. De Madrid, després de tres dies sense menjar, a Bilbao. “No podíem ni caminar de la gana que teníem”, recorda. I d'allà a Barcelona, Tordera, Figueres i Girona.

Al cap d'uns mesos va admetre que era major d'edat i el van derivar a un alberg. Molts dies, però, dorm al carrer perquè el centre està ple. Els ulls se li humitegen. “Només penso a poder portar la meva mare. Però aquí la gent no ens respecta. Ens miren malament perquè alguns roben i ens fiquen a tots al mateix sac”. El Karim, un educador i activista establert a Girona que l'ajuda, s'ho mira seriós. “¿Es paguen 4.000 euros per cada nen al mes, i després han de menjar quatre d'un mateix bol?” El mateix Abdullah, ara plorant, trenca el silenci. “Per què no ens paguen un pis? No sortiria més barat?” L'alberg són 32 euros per persona i dia. Els números parlen per si sols. “Si ell veu la solució, per què no la veu l'administració? No els escoltem”, diu el Karim.

Els dels MENA és un problema global que ha sobrepassat totes les administracions. A la Zona Franca els nois es van revoltar perquè no els facilitaven prou roba ni menjar. A Badalona es van haver d'improvisar matalassos amb edredons perquè no hi havia llits. Passa aquí, passa a tot arreu. L'Ali va marxar d'un centre de Melilla perquè els pegaven i dormien dos nens en un mateix llit. Menys sort va tenir el Siad, que, després de passar per mig Espanya, va acabar dormint a la platja de la Nova Icària, a punt per posar rumb a França. I quan fan els 18 anys, alguns, els que no compleixen els requisits, es poden quedar sense cap ajut ni permís de treball. Lluny de casa, completament sols. “Amb 18 anys els hem de deixar al carrer, estem creant futurs delinqüents”, lamenta una educadora de les Terres de l'Ebre. Són casos aïllats que, lamentablement, amaguen les històries dels Rachids, Abdullahs o Mustaphas. Nois que simplement demanen una oportunitat. ■

Estades efímeres

Opinió

CARMEN REDONDO I DAVID ROMÁN
MEMBRES DEL GRUP DE TREBALL DE PROTECCIÓ
A LA INFÀNCIA I L'ADOLESCÈNCIA

Des de fa mesos rebem als CRAE (centres residencials d'acció educativa), espais moltes vegades saturats, la majoria de vegades amb nocturnitat (com si d'un empresonat es tractés) i amb simple avís telefònic poques hores abans, adolescents que el sistema anomena MENA: menors estrangers no acompanyats. Són joves que han hagut de marxar de casa, deixant enrere les seves famílies, per iniciar un camí migratori. Molts d'ells arriben emocionalment trencats, alguns, fins i tot, estan en situació de carrer, sense sortida.

Als CRAE se'ls cobreixen les primeres necessitats bàsiques, però poca cosa més. La nit que arriben ni tan sols els permetem descansar un mínim ni atenem les seves primeres pors i incerteses d'arribar a un espai desconegut, envoltat de no se sap què ni de quins altres companys. Encara que el nostre encàrrec sigui, d'entrada, oferir-los un espai on es puguin sentir segurs, un espai d'harmonia i acompanyament, de convivència, on es generin vincles i respecte (en altres paraules, un espai educatiu), ni el temps ni els recursos ens permeten aconseguir ni una ombra d'això.

Arriben en una patrulla policial que pretén donar-los protecció i es troben uns adults desconeguts que els ofereixen un matalàs a terra (si és que ens en queden, perquè a vegades no tenim ni això); una altra manera d'enfonsar la seva dignitat, ja malmesa tan-

Precarietat
Molts cops no se'ls pot oferir ni un matalàs a terra

tes vegades. Dormen vestits i alguns, fins i tot, s'amaguen les sabates, per desconfiança lògica. No poden interactuar amb els educadors perquè no parlen l'idioma i, per tant, desconeixen què els espera l'endemà. Tampoc no es poden orientar en l'espai perquè la dinàmica, en el moment de la seva arribada, és de descans de la resta dels infants i joves. Només silenci i foscor arreu.

Els educadors, perduts també en la nostra pròpia foscor en relació al jove, no podem fer gran cosa més enllà d'obrir-los les portes quan arriben. No sabem res d'ells i, per tant, no gosem posar-los a dormir amb la resta. Desconeixem si es tracta de nois amb problemàtiques agressives o amb patologies mentals, o si són portadors d'alguna malaltia contagiosa. Així, davant la possibilitat que atendre'ls suposi posar en risc la resta d'infants, s'opta per evitar que comparteixin habitació i se'ls aïlla, amb la contradicció que això genera als professionals del torn.

Al matí arriben altres adults. El centre es desperta i es troben, de sobte, un munt de situacions desconcertants: nadons a coll dels educadors, activitats quotidianes que no els inclouen, ritme accelerat per arribar als recursos formatius o laborals, esmorzar, claror, molt de soroll i la seva dignitat i privacitat exposada als altres. I de cop i volta, el centre rep una trucada i algú decideix que se'n va, però els professionals no saben ni on ni per què. No han tingut temps ni d'aprendre el seu nom, saber les seves circumstàncies, iniciar ni un mínim vincle més enllà de la pura assistència.

Ara els educadors del centre es preparen per al següent torn, i per tornar a començar perquè, de ben segur, aquesta nit es trobaran amb altres joves diferents, i unes altres estades efímeres, en un trànsit incessant de persones que només busquen el seu lloc al món. ■

re Evolucionant l'alimentació

Allò que importa
és el que no porta

Can Duran Zero és un fuet fet amb carn procedent de porcs engreixats sense antibiòtics* ni ingredients que puguin causar intolerància com ara, lactosa, proteïna de llet, gluten, sulfits, soia, a persones d'especial sensibilitat. El resultat del nostre afany per a oferir un producte més adaptat als nostres temps.

Un fuet tan bo com original.

* Programa de producció porcina lliure de tractaments antibiòtics des dels 42 dies de vida.

IMMIGRACIÓ

“Els menors venen per quedar-se i ho hem de fer possible”

El Govern admet que gestiona les arribades massives de l'estiu “com pot” i que ja treballa per a l'any vinent

PAU ESPARCH
BARCELONA

Els tracten com a menors però se senten adults. A qualsevol persona que tingui menys de 18 anys se li aplica la llei de protecció de menors. El Govern fa el mateix amb les arribades massives dels últims mesos de menors estrangers no acompanyats –els anomenats MENA–. Des del departament de Treball, Afers Socials i Famílies prefereixen parlar de joves immigrants que fan el trajecte sols. “Fan un recorregut migratori igual que un adult. Comparteixen la ruta des de l'Àfrica i els mitjans, com el bus i la pastera”, explica la directora general d'Atenció a la Infància i l'Adolescència (DGAIA), Georgina Oliva. Un cop arriben a Espanya, els joves –el 98% dels 2.203 MENA actualment tutelats per la DGAIA són nois, i el 83% d'origen marroquí– són separats dels adults perquè així ho marca la llei.

Combatre els entrebancs per tenir papers

La diferència de tracte entre adults i menors no sempre és ben rebuda pels joves. “Això ens crea disfuncions”, explica Oliva, i ho exemplifica: “Un noi es va escapar d'un centre perquè li havien posat la norma que només podia utilitzar el mòbil durant unes hores”. També han de batallar perquè es formin: “Alguns han de tornar a estudiar quan ho havien deixat als 10 anys”. Tot i això, Oliva subratlla que “el repte com a país” és impulsar aquests joves, que en una situació de regularitat tenen “un potencial brutal”.

Un dels entrebancs que han de superar els MENA és que “la normati-

va espanyola estableix que un jove estranger, quan fa els 18 anys, surt de la tutela de l'administració pública amb el permís de residència però no el de treball”, exposa el secretari d'Igualtat, Migracions i Ciutadania de la Generalitat, Oriol Amorós. Els que han arribat amb 17 anys corren el risc d'arribar a majors d'edat sense tenir papers i quedar en una situació irregular.

El problema és que els tràmits de les subdelegacions del govern espanyol s'allarguen entre sis i vuit mesos. La lentitud per obtenir un NIE fa que la DGAIA no pugui inscriure els nois al Servei d'Ocupació de Catalunya (SOC) fins que no l'aconsegueixen. Coses tan bàsiques i quotidianes com obrir un compte corrent o apuntar-se a un gimnàs no són possibles sense el NIE. “Tothom ha de posar-hi recursos, i si cal més personal a les subdelegacions, que n'hi posin. No ens val l'excusa que estan saturats”, reclama Oliva.

El SOC ha reservat aquest any un 10% de les places dels programes de garantia juvenil per a joves que tenen el permís de residència però no el de treball; entre altres perfils, s'hi poden acollir els MENA. “És una novetat i un esforç que no ha fet ningú més a l'Estat”, assegura Amorós. Amb el departament d'Ensenyament també volen impulsar plans de formació. “Estem analitzant quines formacions especialitzades podríem donar als nois, amb elements d'alfabetització i català, vinculades als àmbits de treball on falta mà d'obra”, explica Oliva. Alguns sectors que es plantegen són la carnisseria o la recol·lecció.

Pel que fa al permís de treball, Amorós avança que es vol proposar a la delegació del govern espanyol a

Tràmits
Obtenir un NIE requereix mesos, cosa que deixa nois en situació irregular

Entrada
Alguns joves tenen ordre d'expulsió perquè s'han fet passar per adults

Catalunya que el concedeixi als joves si tenen una oferta de feina de com a mínim tres mesos i un informe d'integració favorable de la Generalitat. El Govern també ha trobat la fórmula per permetre que els nois extutelats puguin accedir a la renda garantida de ciutadania (RGC) abans dels 23 anys, l'edat mínima per rebre-la.

Trencar els estigmes vinculats als MENA

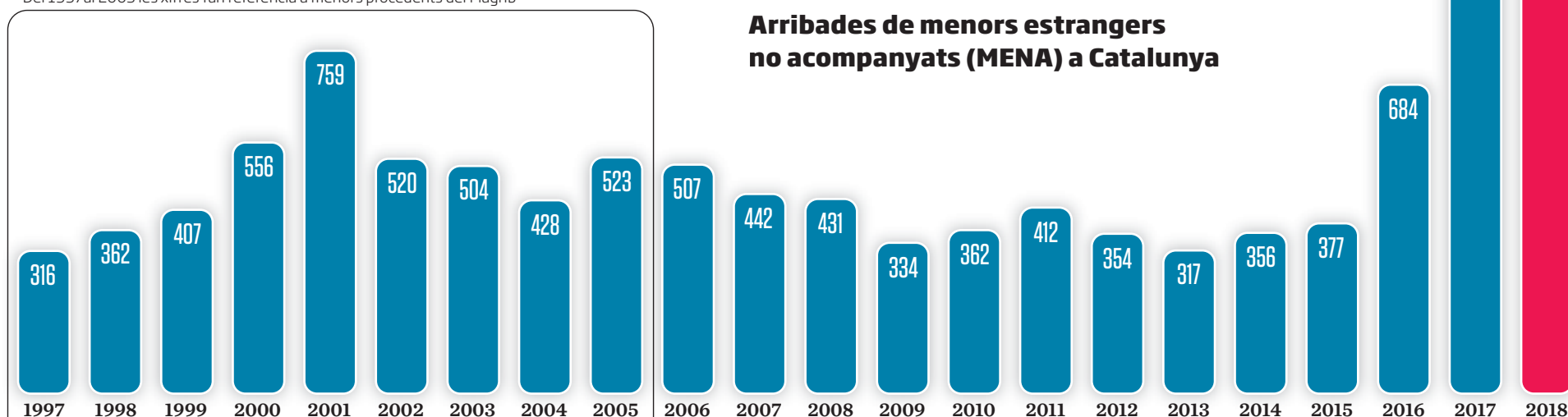
“Les primeres paraules que aprenen són *papers* i *feina* –explica Oliva–. Han sigut educats i preparats per emigrar, el seu projecte vital”. “Quan són aquí se senten sols i són vulnera-

Dades fins al 31 d'agost

1.489

1.944

Del 1997 al 2005 les xifres fan referència a menors procedents del Magrib

bles. Si han patit molt durant el trajecte, es desmunten i volen tornar. Però la família no en vol saber res o bé ells mateixos s'ho repensen", afegeix. L'al·lel d'estrangeria "posa molt difícil el retorn encara que sigui voluntari" i, a més, "tornar és vist com un fracàs pels menors", assegura Amorós. "Volen fer els 18 anys aquí, tenir papers i feina per després enviar diners a la família o portar un germà", apunta el secretari de Migracions del Govern.

Entre els centenars de menors que atenen, Oliva reconeix que alguns generen conflictes. "També hi ha adolescents nascuts aquí que no respecten l'espai públic i que tenen addic-

cions", afegeix Oliva, que demana trencar els estigmes vinculats als MENA. Recorda que una enquesta feta abans de l'estiu a 500 dels nois conclou que els índexs d'addiccions, de trastorns mentals i de delinqüència se situen per sota de la mitjana de la població juvenil general. Malgrat tot, admet que a l'estiu s'han accentuat les fugues. "D'aquí poc ja tindran fred i no s'escaparan", augura Oliva, que insisteix que la DGAIA "no té espais tancats" perquè això només s'aplica al sistema de justícia juvenil, no al de protecció de menors.

En aquest punt, la directora general també subratlla: "És impossible

Adam Jarar, un dels menors no acompanyats que viuen a l'assentament del Camí de la Cadena, al barri de Can Batlló de Barcelona.

PERE VIRGILI

protegir un noi que no vol que el protegeixin perquè potser arrossega una història que fa que no sigui el moment; hem d'activar la xarxa comunitària per protegir-lo des d'altres àmbits i reconduir-lo al sistema de protecció en la mesura que sigui possible. A vegades el sistema falla, però quan reclamem planificació a l'Estat és per minimitzar aquest tipus d'impacte". "Com a país tenim un repte molt important, semblant al que teníem als anys 60. Aquests menors han vingut per quedar-se i entre tots hem de fer que sigui possible, perquè si no tindrem joves exclosos, i això no ens ho podem permetre si no volem que perilli la cohesió social", reflexiona Oliva. Hi coincideix Amorós: "L'oportunitat de treballar amb ells hi serà si els hem encarrilat mentre són menors".

Un sistema de protecció més flexible

Els MENA arriben a la DGAIA a través dels Mossos d'Esquadra i la Guàrdia Urbana de Barcelona –el 90% els detecten a la capital catalana–. La majoria es presenten a les comissaries i d'altres els troben al carrer. També n'arriben mitjançant els educadors de carrer, el servei d'atenció a immigrants de Barcelona, la fiscalia o bé del centre d'internament d'estrangers (CIE). El 99% entren a Espanya per Andalusia i també gairebé tots han sigut identificats quan sortien de la barca per la Policia Nacional. Alguns venen amb una ordre d'expulsió; des del Govern entenen que s'han fet passar per adults, tot i que qüestionen que el criteri de la Fiscalia de Barcelona sigui gairebé més exigent que el de la Policia Nacional a la frontera sud a l'hora d'identificar-los.

Els nois es presenten a les comissaries en grups de cinc i deu. "El cap de setmana passat en van arribar 30 de cop. És molt difícil de gestionar", reconeix Oliva. Alguns han fet centenars de quilòmetres i d'altres han passat abans per centres de diverses comunitats autònomes, d'on s'han escapat. Aquest estiu no ha sigut fàcil per a la DGAIA: de mitjana, cada setmana ha rebut 125 MENA. Un rècord històric. "Ho afrontem com podem", assegura Oliva. Quan tenen coneixement de les arribades, deriven els nois als centres creats expressament per a la situació. Des del juny de l'any passat fins ara, la DGAIA ha obert més de 100 equipaments –incloent-hi albergs i cases de colònies–

per atendre'ls. El Govern havia calculat que vindrien un 50% més de joves que fa un any, però entre el gener i l'agost el creixement ha sigut d'un 153%.

Oliva admet que les presses per obrir centres han provocat que no sempre s'hagi fet, "amb el temps necessari", un treball amb la comunitat dels llocs on s'han instal·lat els espais. Per treballar amb més planificació, avança que a l'octubre es vol reunir amb les entitats de la Taula del Tercer Sector que participen en l'atenció de l'emergència, a qui agraeix que "muntin centres, literalment, d'un dia per l'altre", per preveure la situació de l'estiu vinent. "Tindrem com a mínim les mateixes arribades, però les entitats estaran més preparades perquè haurem organitzat els equips i haurem buscat els espais amb més calma, condicionant-los millor. Això ens ho ha donat l'experiència d'aquest any, en què només hem atès l'emergència. Seria imperdonable que no utilitzéssim aquest coneixement", considera Oliva.

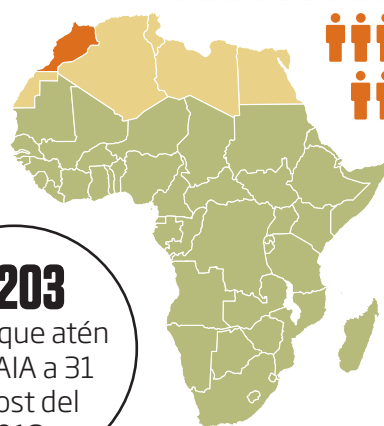
La directora de la DGAIA diu que cal "repensar el sistema" per absorbir el fenomen tenint en compte que d'aquí a uns anys "potser no existirà". Els MENA ja representen una quarta part dels menors que atén la DGAIA. Per això Oliva defensa que el sistema s'ha d'adaptar i flexibilitzar. No és el mateix atendre un menor de 9 anys, "que és imprescindible que sigui dins el sistema clàssic", que un noi de 15 anys, "que s'atén en un centre de primera acollida durant tres mesos i s'explora si té família aquí", o bé un jove de 17 anys, "que passa a uns pisos o un equipament amb més autonomia".

Tanmateix, Oliva descarta el debat que s'ha plantejat a Madrid –entre les comunitats autònomes– de si els MENA han d'estar fora del sistema de protecció: "Mereixen l'especial atenció que dona el sistema". Tampoc es fan distincions quan són majors d'edat: "Tenen exactament els mateixos drets que un noi tutelat nascut a Barcelona. Tots poden accedir a l'àrea de suport al jove, que ofereix la prestació econòmica, els pisos i la inserció laboral". Ara bé, Oliva deixa clar que "no tothom hi va", ni extutelats nascuts aquí ni estrangers. Per aconseguir aquest suport cal que els joves segueixin "un pla que és exigent amb el compromís de treballar i formar-te".

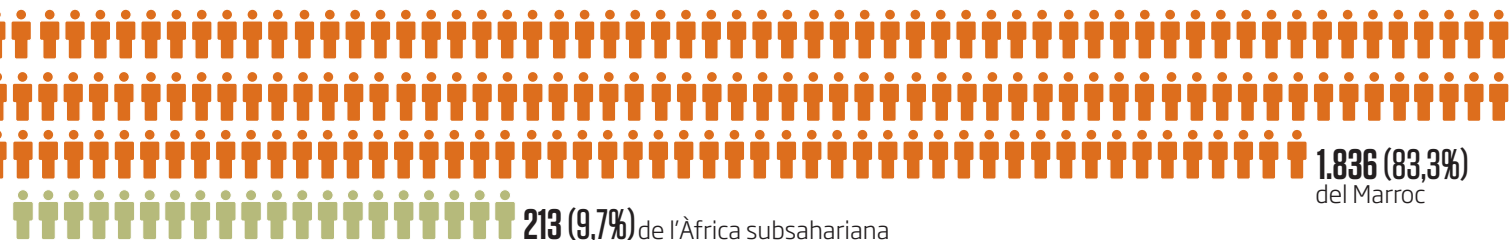
Font: DGAIA / Gràfic: Esther Utrilla

Procedència

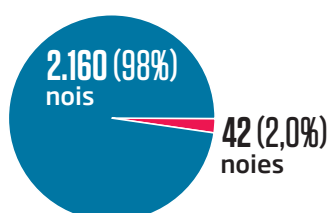
1 icona = 10

2.203
MENA que atén la DGAIA a 31 d'agost del 2018

Gènere

Edat

